

BOSHLANG'ICH SINFLARDA INDIVIDUAL ISHLASH TEXNOLOGIYASI VA UNING SAMARADORLIGI

Ibragimova Dildora Inomjonovna

Chirchiq davlat pedagogika univversiteti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti o'qituvchisi

Mirzanazarova Gulhayo Murodjon qizi

Boshlang'ich ta'lim fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishda o'quvchilar bilan individual ishlash texnologiyasi to'g'risida so'z boradi. Ta'limda shaxsni tarbiyalash, o'quvchining mavjud imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish ustuvor vazifa hisoblanadi. Bu borada individual o'qitish texnologiyalari muhim ahamiyat kasb etadi. Unda o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etishda individual yondashish asosida o'qitish yo'llari, usullari tanlanadi va turli o'quv-uslubiy, psixologik, pedagogik hamda tashkiliy boshqaruv tadbirlari orqali amalga oshiriladi.

Kalit so'zlar: Individual, individual yondashish, ijodiy ro'lli o'yinlar, individual ishlashning pedagogik va psixologik ahamiyati, o'quvchilar, individual ishlash, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, ota ona bilan hamkorlik, individual ishlashga o'rgatish.

Аннотация

В данной статье рассказывается о технологии индивидуальной работы со школьниками для повышения эффективности начального образования. В образовании приоритетным является воспитание личности, реализация потенциала ученика. В связи с этим большое значение имеют индивидуальные технологии обучения. В нем способы и методы обучения выбираются на основе индивидуального подхода к организации учебного процесса и реализуются посредством различных учебно-методических, психолого-педагогических и организационно-управленческих мероприятий.

Ключевые слова: Индивидуальность, индивидуальный подход, творческие ролевые игры, педагогическое и психологическое значение индивидуальной работы, учащиеся, индивидуальная работа, использование современных технологий, сотрудничество с родителями, обучение индивидуальной работе.

Annotatsiya

In this article, individual work with students has been set in the right direction. In it, teaching ways and methods are selected based on an individual approach to the organization of the educational process, and implementation management is carried out through various educational methodological, psychological, pedagogical and organization management.

Keywords: Individuality, individual approach, creative role-playing games, pedagogical and psychological significance of individual work, students, individual work, use of modern technologies, cooperation with parents, individual work training.

Mavzuning dolzarbligi

Dars mashg'ulotlarining jamoaviy tabiati o'quvchilar o'rtasida raqobatni keltirib chiqaradi, ularning bilim faolligini rag'batlantiradi, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, intizom, mehnatsevarlik, do'stlik va boshqa axloqiy fazilatlarni shakllantirishga yordam beradi. Biroq, dars mashg'ulotlari jamoaviy tarzda o'tkazilsa-da, ta'lim va kognitiv faoliyat va o'quvchilar tomonidan bilimlarni o'zlashtirish ularning tafakkuri, xotirasi, aql-zakovati, qobiliyatlari, shuningdek, o'rganish motivlari va munosabatlarining individual xususiyatlarini o'z ichiga oladi. Ushbu xususiyatlarni hisobga olish va dars mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilar bilan individual ishlarni tashkil etish masalasi tug'iladi [1].

Ma'lumki, boshlang'ich sinf kishilarning yoshi va shaxsiyati rivojlanishidagi muhim bosqich bo'lib, u yuqori darajadagi ta'limni kafolatlashi shart. Maktab rivojlanishning turli darajalariga ega bolalarni o'qitadi va asosiy maktab har bir o'quvchiga individual o'quv dasturini taklif qila olmasligi sababli o'qituvchilarimiz individual psixologik va intellektual qobiliyatlarni hisobga olgan holda shaxsiy rivojlanishni ta'minlaydigan o'quv modellarini izlaydilar. Ta'limda qo'llaniladigan

texnologiyalarning aksariyati har bir o'quvchining individual psixologik rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olmagan holda bir xil talablarga, vaqt sarfiga, o'rganilgan material hajmiga qarab o'qitishning guruhliy uslubiga qaratilgan bo'lib, bu o'rganishda sezilarli natijalarga olib kelmaydi. Natijada nafaqat o'zlashtirishi past bo'lgan bolalar, balki juda mehnatsevar bolalar ham maktabni yoqtirmaydilar [2].

Hozirgi rivojlangan texnologiyalar davrida ta'lim muassasalarida, xususan boshlang'ich sinflarda zamonaviy texnologiyalarni to'g'ri qo'llay olish o'quv jarayonini samarali tashkil etishda katta ahamiyat kasb etib kelmoqda. Bugungi kunda Respublikamizda ta'lim sohasiga qaratilgan e'tibor va kiritilayotgan sarmoyalar bugungi kun o'qituvchisi yelkasiga katta mas'uliyat yuklaydi va ulardan kasbiy intiluvchanlikni talab etadi. Xususan millatimiz kelajagiga va uning ravnaqiga befarq bo'lmagan pedagoglar uchun bugun o'sish, rivojlanish va o'zini har jihatdan ko'rsata oladigan davrlar keldi. O'zbekiston Respublikasi prezidenti Sh. Mirziyoyevning Oliy Majlisga qilgan murojatnomasida davlat rahbari birinchi navbatda, e'tibor yangi O'zbekiston uchun eng katta investitsiya bo'lgan ta'limni qo'llab-quvvatlashga qaratilishini ta'kidladi. "Najot - ta'limda, najot - tarbiyada, najot - bilimda, chunki, barcha ezgu maqsadlarga bilim va tarbiya tufayli erishiladi", - deydi davlat rahbari [3].

Individual o'qitish – bu o'quv jarayonini tashkil etishning maxsus shakli bo'lib, bunda pedagog o'quvchilar bilan yakka-yakka shug'ullanadi, tahsil oluvchi o'quv vositalari (kitoblar, kompyuter va h.k.) yordamida uzluksiz mustaqil ta'lim oladi.

Individual yondashish – bu pedagogik prinsipga ko'ra, pedagogik jarayonda o'qituvchining o'quvchilar bilan o'zaro munosabati, ularning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olgan holda quriladi va butun guruh hamda har bir alohida tahsil oluvchining rivoji uchun psixologik-pedagogik muhit yaratiladi [4].

Individual ishlashning pedagogik va psixologik ahamiyati shundan iboratki, bu jarayonda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan alohida shug'ullanish ularning eng avvalo nutqini, bilim darajasini, erkin fikrlash va uni bayon eta olishini rivojlantiradi. Faol o'quvchilar bilan individual ishlash esa ulardagi mavjud iqtidorni yanada rivojlantirish va o'sha yo'nalishda yaxshi natija ko'rsatishda katta ahamiyat

kasb etadi. Sinfidagi individual ta'limning muhim elementi bo'sh va kuchli o'zlashtiruvchi o'quvchilarga yondashuvdir. O'quv faoliyatini yaxshilash uchun o'qituvchining alohida e'tibori va munosabatiga bo'lgan ehtiyojning umumiy talabi o'quvchilarning turli toifalariga nisbatan turlicha bo'ladi. Agar bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchi o'qishda dangasa va yetarli darajada qat'iyatli bo'lmasa, o'qituvchi uni nazorat qilishni xushmuomalalik bilan kuchaytirishi va ota-onasini shunga mos ravishda yo'naltirishi kerak. Rivojlanish darajasi yetarli va bilimda olishda kamchiliklarga ega bo'lmagan o'quvchi o'qituvchining individual yordami hamda nazoratiga muhtoj emas. Muvaffaqiyatli o'quvchilarga mulohaza yuritish uchun ko'proq material berilishi, mustaqil o'rganish uchun qo'shimcha adabiyotlarni tavsiya etilishi kerak

Bugungi kunda o'quvchilar bilan individual ishlashda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish o'qituvchi va ta'lim oluvchiga ham qulaylik tug'dirmoqda. Ulardan to'g'ri foydalanish o'quvchining nafaqat ta'lim jarayonida balkim uyda ham ularning bo'sh vaqtidan unumli foydalanishida o'z samarasini beradi. Individual ishlashda ota onalar bilan hamkorlik qilish ta'lim jarayonidan tashqarida ham o'qituvchining o'quvchi ustidan o'z nazoratini o'rnatishga yordam beradi. Chunki boshlang'ich sinf o'quvchilari tez chalg'uvchi, o'yinlarga beriluvchan bo'lishadi. Maktabdagi nazorat ota-ona tomonidan uyda ham me'yorida o'rnatilsa, bu individual ishlash albatta o'z natijasini beradi.

Tovushni top o'yini; Bu o'yin boshlang'ich sinflar ayniqsa 1-va 2-sinflar uchun unli va undosh tovushlarni o'rgatishda yordam beradi. Bunda o'quvchilarga kamida oltita 2 va 3 bo'g'inli so'z beriladi va ulardan unli va undosh tovushlar nechtdan qatnashganini topish vazifasi beriladi. Bu integratsion usul hisoblanib o'quvchilar ona tili va o'qish savodxoligi darsida tovushlar bilan tanishishadi hamda tovushlarni sanash va ularni qo'shish natijasida matematika fanini ham takrorlab o'tishadi.

Bola – 2 ta unli, 2 ta undosh, jami 4 ta tovush mavjud

Bo'g'irsoq – 3 ta unli, 5 ta undosh, jami 8ta tovush mavjud

O'yin shu tartibda o'tkaziladi.

NATIJA. O'quvchilar bilan individual ishlashda quyidagi natijalarga erishishimiz mumkin: Sinfidagi o'quvchilar bilimining sifat darajasi oshadi. Past o'zlashtiruvchi

o'quvchilar faol o'quvchilar safiga qo'shiladi. O'quvchilar bilan ham pedagogik ham psixologik jihatdan yaqin munosabatga kirishishga yordam beradi. O'z fikrini bayon etishga totinadigan, harakteri og'ir o'quvchilar bilan individual ishlash esa ularning ichki olamni bilishda ularni o'quv jarayoniga qiziqtirishda o'z natijasini ko'rsatadi.

Xulosa. Darsda o'quvchilar bilan individual ishlash bilimlarni tekshirish va baholash jarayonida amalga oshiriladi. Bu, birinchi navbatda, past natijalarga erishgan maktab o'quvchilari o'rganilayotgan materialni o'zlashtirish uchun tez-tez sinovdan o'tkazilishida namoyon bo'ladi. Bu ularning muntazam mashg'ulotlarga borishini rag'batlantirish va tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirish maqsadida amalga oshiriladi. Turli didaktik vazifalarni hal qilishda darsning barcha bosqichlarida individual ishlarni bajarish tavsiya etiladi: yangi bilimlarni o'zlashtirish va ularni mustahkamlash, ko'nikma va ko'nikmalarni rivojlantirish va mustahkamlash, o'rganilganlarni umumlashtirish va takrorlash, nazorat qilish, tadqiqot usulini o'zlashtirish va hokazo. Ushbu shakl yangi materialni mustaqil o'rganishda, ayniqsa uni uyda dastlabki o'rganishda samarali qo'llaniladi. Ta'limning individuallashtirilgan shakli o'quvchilarning mustaqil faoliyati uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Ushbu shakl o'quvchilarning materialni o'zlashtirish sifatini tekshirish va mustaqil ishlash qobiliyatini aniqlash uchun har bir talaba o'rganish imkoniyatlarini hisobga olgan holda muayyan vazifani bajaradigan va ko'pincha mashq qilinadigan ishlarni shunday tashkil qilishni o'z ichiga oladi.

O'qituvchi har bir mavzu bo'yicha talabalar o'zlashtirishi kerak bo'lgan bilim va ko'nikmalarning ta'lim minimal ro'yxatini ishlab chiqishi, tekshirish va o'zaro tekshirish uchun nazorat savollarini tanlashi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Сидоров, О. В. Индивидуальный подход обучения учащихся на уроках технологии / О. В. Сидоров, А. Н. Чикирев. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2016. — № 6.2 (110.2). — С. 97-101. — URL: <https://moluch.ru/archive/110/27169/> (дата обращения: 24.03.2023).
2. https://www.researchgate.net/publication/350212324_Bo'lajak_boshlang'ich_sinf_o'qituvchilarni_tayyorlashda_tabaqalashtirilgan_ta'lim_tehnologiyasidan_foydalanish_imkoniyatlarini_oshirish_tehnologiyasi

3. O‘zbekiston respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konyepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-sonli Farmoni.
4. Pedagogik texnologiya. N.X.Avliyakov, N.N.Musaeva. –T.: Chopon NMIU, 2012. 90-bet.
5. Краевский, В.В. Основы обучения. Дидактика и методика: учеб. пособие для вузов / В.В. Красевский – 2-е изд., стер. – М.: Академия, 2008. – 352 с.
6. Innovatsion ta’lim texnologiyalari / Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To‘rayev A.B. – Toshkent: 2015. 168-bet.

